

Bodem en beeldende kunst

Nico van Breemen
Galerie Wit

In mei en juni worden in Wageningen twee exposities gehouden over bodem en kunst, met werk van herman de vries in het World Soil Museum-ISRIC en van Jan Hein van Rooy bij galerie Wit. Bodem en beeldende kunst hebben veel raakvlakken, alleen al omdat veel belangrijke grondstoffen van beeldende kunstenaars uit bodem en ondergrond komen. Ertsen, natuursteen, gips, klei, grondstoffen voor glas en glazuur, en minerale pigmenten zijn vanouds gebruikt door beeldhouwers, keramisten en schilders. Bij Jan Hein van Rooy en herman de vries is die relatie inhoudelijker, ook al omdat beiden bodemmateriaal direct toepassen in hun werk.

Een extra aanleiding voor de expositie van [herman de vries](#) (1931) bij het ISRIC is dat de wortels van zijn kunstenaarschap in Wageningen liggen. In 1952 komt hij in dienst bij de Plantenziektekundige Dienst, en in 1962 verhuist hij naar het ITBON (Instituut voor Biologisch Onderzoek in de Natuur, in Arnhem), een van de voorlopers van het WUR. Hij heeft grote belangstelling voor beeldende kunst en besluit in 1953, naast zijn werk als onderzoeksassistent, kunstenaar te worden. Hij streeft naar 'objectieve, onpersoonlijke kunst' en sluit daarmee aan bij avantgardistische kunstenaars van de Düsseldorfer ZERO groep en de Nul groep in Nederland. Met behulp van statistische tabellen (Fisher & Yates, 1953) die hij gebruikt bij zijn wetenschappelijk onderzoek construeert hij "toevalsobjectiveringen", b.v. reliëfs van witte blokjes die zuiver toevallig hun plek krijgen. In 1968 verlaat de vries het ITBON en vestigt zich als zelfstandig kunstenaar in het Zuid Duitse Eschenau. Hij richt zich in zijn werk meer en meer op de natuur, maar streeft ook daarbij steeds naar objectiviteit. Hij verzamelt en inventariseert b.v. bladeren, grond, as, steentjes, schelpen en konijnenkeutels, die hij zoveel mogelijk in hun natuurlijke constellatie toont. Hij voegt niets toe, verfraait niets, en laat de zaken voor zichzelf spreken. Bij het ISRIC zijn "aarduitwrijvingen" te zien, o.a. van bodemmonsters uit Ethiopië en uit de Negev woestijn, die doen denken aan in het ongereede geraakte Munsell kaarten. Net als in zijn eerste witte collages uit de jaren '50 en zijn toevalswerken uit de jaren '60 is ook hier de vries onzichtbaar in zijn werk: "i have nothing to say, it is al here". Zijn consequente toepassing van enkele eenvoudige uitgangspunten leidt tot een verrassend en visueel uiterst veelvormig oeuvre. Hij is op dit moment een van de internationaal meest gewaardeerde Nederlandse kunstenaars, en zijn werk is in veel binnen- en buitenlandse musea te zien. In september a.s. organiseert het Stedelijk Museum van Schiedam een grote overzichtsexpositie van zijn werk en vanaf oktober a.s. neemt hij deel aan een grote ZERO expositie in het Guggenheim Museum in NY, die volgend jaar via Berlijn naar Amsterdam komt. De vries werd onlangs door het Mondriaan Fonds gekozen als een van de 5 genomineerden op de shortlist van de Nederlandse bijdrage aan de Biënnale in Venetië in 2015.

[Jan Hein van Rooy](#) (1940) is vooral landschapschilder. Sinds 1992 verzamelt hij in de binnenlanden van Spanje pigmentrijke aarden voor het bereiden van caseïneverf die alle kleur geeft aan de landschappen die hij daar maakt. De voorstelling krast hij vaak buiten met de droge naald op aluminiumplaten, die thuis worden afgedrukt en vervolgens met caseïneverf worden behandeld. Zijn onherbergzame landschappen lijken soms abstract, maar blijven, via de weergave van onderliggende geologische structuren, voor de voor de goede verstaander zeer realistisch. Hetzelfde geldt, op heel andere wijze, voor zijn beelden uit het rivierlandschap van de Waal bij zijn woonplaats Beuningen. Van Rooy's landschappen nemen bezit van je: 'paisaje irrestisibile', onweerstaanbaar landschap. Hij exposeerde in vele galerieën en musea in binnen- en buitenland en zijn werk bevindt zich in collecties van Gemeentemusea (Den Haag, Nijmegen, Arnhem, Apeldoorn, en Eindhoven), en in veel andere publieke en privé collecties.

Ieder is van harte welkom op de opening van de expositie van herman de vries in het [ISRIC](#) (Droevendaalsesteeg 3, Wageningen) op vrijdag 23 mei om 16:00 uur. De expositie is verder te zien op woensdag middagen (13:30-17:30) t/m 11 juli, en op afspraak (N van Breemen, 0621712810). Naast voorbeelden van zijn aarduitwrijvingen, is daar ook archiefmateriaal te zien over de vries' Wageningse onderzoek. De expositie "Hartstochtelijk landschap en houtjes van niks" van Jan Hein van Rooy en Ine Klijn in [Galerie Wit](#) (Hamelakkerlaan 38, Wageningen) loopt van 11/5 t/m 8/6 (openingstijden do t/m zo, 13:30-17:30)